

IMPORT/EXPORT

PRESS KIT

Nový radikální pohled na současnou Evropu očima Ulricha Seidla.

DISTRIBUCE:

Zuzana Pudilová, info@aerofilms.cz, tel. 608 300 797

Aerofilms, s.r.o., Biskupcova31, Praha 3 130 00

PROGRAMACE:

Jakub Němeček, program@aerofilms.cz, tel. 572 501 989, 775 920 082

Původní název filmu	Import/Export
Žánr	drama
Režie	Ulrich Seidl
Distribuce	Aerofilms
Distribuční premiéra	11. říjen 2007
Formát obrazu	
Nosič	35mm kopie
Délka	135 minut
Rok výroby	2007
Německo-rusko-slovenská verze, české titulky	

Scénář	Ulrich Seidl, Veronika Franz
Střih	Christof Schertenleib
Kamera	Ed Lachman, Wolfgang Thaler
Zvuk	Ekkehart Baumung
Výprava	Andreas Donhauser, Renate Martin
Produkce	Ulrich Seidl
Výroba	Ulrich Seidl Filmproduktion
Hrají	Ekateryna Rak, Paul Hofmann, Michael Thomas, Maria Hofstätter, Georg Friedrich, Natalija Baranova, Natalja Epureanu, Petra Morzé, Dirk Stermann, Erich Finsches

Synopse

Je šedivá, mrazivá zima, v Rakousku stejně jako na Ukrajině. Dva odlišné světy, které se čím dál víc podobají jeden druhému. Východ vypadá jako Západ, Západ jako Východ.

V takové atmosféře se odehrávají dva příběhy, které na první pohled nemají nic společného.

Hrdinkou prvního z nich je Olga, mladá zdravotní sestra s dítětem. Olga chce od života víc. Chce vypadnout z města na venkov. Rozhoduje se odjet do Rakouska. V cizí zemi na Západě si najde práci, kterou pak zase ztratí. Začíná jako hospodyně a končí coby uklízečka ve starobinci.

Dva osudy, dva opačné směry

Hlavním hrdinou druhého příběhu je mladý Rakušan Paul. Konečně si najde práci jako člen ochranky, ale téměř obratem dostane vyhazov. Zase se ocitá na pracáku. Má dluhy a tak si znovu a znovu půjčuje – od přátel, od neznámých lidí, od svého nevlastního otce. Ten ho vezme s sebou na služební cestu na Ukrajinu, kde mají instalovat hrací automaty.

Olga a Paul. Oba hledají práci, nový začátek, nový život: Olga pochází z východní Evropy, kde je chudoba běžná. Paul pochází ze Západu, kde nezaměstnanost neznamena hlad, ale pocit méněcennosti a bezvýznamnosti.

Oba hledají víru v sebe sama, hledají smysl života. Na Západě i na Východě. Oba jedou do neznámé země a objevují její zákoutí. Film *IMPORT / EXPORT* je o sexu a smrti, o životě a umírání, o síle a bezmoci a o tom, jak vycpané lišce dokonale vyčistit zuby.

Filmografie

Ulrich Seidl (*1952) žije ve Vídni. Natočil několik oceněných dokumentů jako *Jesus, du weisst*, *Models* nebo *Tiersche Liebe*. Jeho způsob práce - dosažení co největší autenticity a zprostředkování těch nejosobnějších lidských momentů - je často diskutován. Jeho první celovečerní film *Psí dny* získal Velkou cenu poroty na MFF v Benátkách 2001. *IMPORT / EXPORT* je první film, na kterém se podílel i jako producent.

Biografie

Jekatěrina Rak se ve filmu *IMPORT / EXPORT* objevuje před kamerou poprvé. Filmaři ji objevili při dlouhé řadě castingů na Ukrajině. I ve filmu zůstala u své původní profese zdravotní sestry. V současné době tato 28-letá protagonistka hraje v Nikolajevu (východní Ukrajina) například roli Sněhurky. Před natáčením *IMPORT / EXPORT* Jekatěrina v západní Evropě nikdy nebyla a německy se naučila jen kvůli své roli.

Paul Hofmann se rád pere a má rád psí zápasy. Narodil se ve Vídni, ve 14 letech odešel od rodičů a od té doby vede bouřlivý život. Stálou adresu nemá, často mění telefonní čísla a už má za sebou i vězení za drobné přestupky. Věří v opravdovou lásku a čeká na ni.

Michael Thomas, syn kabaretního umělce Freda Weise a herečky Tilly Hohenfels, byl v mládí námořníkem a vyhazovačem. Osmnáct let hrál roli Old Shatterhanda, takže byl při natáčení jakýmsi předákem německy mluvících herců. Jeho všestranný talent zahrnuje herectví, zpěv, psaní textů i druhé místo v mistrovství v boxu.

Maria Hofstätter Po oceněném výkonu v roli stopačky v Seidlově prvním celovečerním filmu *Psí dny* si na oblékla sesterskou uniformu a začala pracovat denní i noční služby na geriatrickém oddělení, aby se připravila na svou roli ve filmu *IMPORT / EXPORT*. Měnila pleny, oplachovala umělé zuby a brzy byla pro personál i pacienty oblíbenou sestrou Marií.

Georg Friedrich „Herec, kterého bych chtěl mít ve všech svých filmech“, říká Ulrich Seidl. Od role ve *Psích dnech* se Friedrich objevil ve dvaceti filmech. Ve snímku *IMPORT / EXPORT* tento vídeňský rodák hraje zdravotnického asistenta. Předlohou pro ztvárnění této role mu byl

nemocniční pracovník a jeho pes na geriatrickém oddělení ve Vídni, a s rolí se sžil i tím, že vyměňoval pacientům pleny.

Natalia Baranova, rodačka z Rigy, se již objevila v několika filmech, např. *Avstrijskoje pole* Andreje Chernykha nebo *Mein Russland* Barbary Gräftner. Hraje Olžinu ukrajinskou kamarádku z internetové sex agentury. Baranova v současné době studuje ve Vídni němčinu a pracuje jako servírka.

Natalia Epureanu Olžina vídeňská kamarádka byla v rodné Moldávii učitelkou tělocviku. Ve Vídni pracovala jako uklízečka a ošetřovatelka v zoo. Její příběh se podobá Olžinému: v Moldávii nechala dítě, v Rakousku žila nelegálně, za několik let poslala pro dceru a teď už se jí vede dobře.

Erich Fisches toho v životě dělal hodně: vlastnil samoobslužnou restauraci, pracoval jako prodejce, taxikář, výrobce nápojů. Hrál ve filmu *Psí dny*. Dnes pobírá invalidní důchod a vlastní činžovní dům. Ve snímku *IMPORT / EXPORT* ulehl na lůžko mezi pacienty starobince a byl prvním, kdo ve filmu Ulricha Seidla zemře.

Rozhovor s Ulrichem Seidlem

Projekt IMPORT / EXPORT byl náročný: na Ukrajině jste natáčeli při teplotách -30°C, v Rakousku zase mezi lidmi čekajícími na smrt. Bylo to pro vás fyzicky i psychicky nadoraz nebo jsou takové podmínky normální?

Ulrich Seidl: Každý film má své zákonitosti a ty mi vždycky dají zabrat. Extrémní podmínky mě ale málokdy vyděsí. Já věřím, že silné, extrémní scény a obrazy se dají vytvořit pouze v silných, extrémních podmínkách.

Film je o migraci pracovních sil mezi Východem a Západem. Co se vás dotýká víc, import nebo export?

Ulrich Seidl: Export. Nápad natočit tento film jsem dostal při práci na jiném filmu. Když jsem sháněl fakta pro dokument *Zur Lage*, sblížil jsem se s rodinou řeckého z pracující třídy, a oni byli všichni nezaměstnaní. Od té doby jsem často uvažoval o tom, že na těchto lidech postavím filmový příběh. Pokud se týká importu, tak už léta plánuji natočit film ve východní Evropě, protože jsou mi tamní lidé velice blízcí. A tak jsem začal psát příběhy, které přecházejí z Východu na Západ a opačně.

*Jsou představitelé hlavních rolí profesionální herci nebo naopak, jak tomu bylo ve vašem předchozím snímku *Psí dny*?*

Ulrich Seidl: Ani jeden z nich nikdy před kamerou nestál. Život Rakušana Paula Hofmanna se dost podobá životu postavy, kterou hraje. Je také nezaměstnaný, poflakuje se, vyhledává rvačky a hledá lásku. Jekatěrina Rak, Ukrajinka, bývala zdravotní sestrou, kterou také ve filmu hraje. Před natáčením nikdy na Západě nebyla, a zatím se tu usadit nehodlá.

V příběhu se dvě hlavní postavy neseťkají. Proč ne?

Ulrich Seidl: Původně se měli setkat na hranicích, aniž by promluvili. Tak by to asi bylo v každém scénáři, i v tomto. Ale jak se blížilo natáčení, rozhodl jsem se, že ve filmu nechci žádné fyzické hranice, protože ty se stejně ruší. Na rozdíl od těch společenských, které zůstávají.

Natáčení filmu trvalo dvě zimy. Dva roky jste ho stříhal, rok obsazoval. Čím to, že vám práce na filmu zabere tolik času?

Ulrich Seidl: Mě všechno trochu trvá (směje se). Ne, vážně: scénář je jen náčrt toho, co se bude točit. Film začne v určitém bodě a odtud se já a celý štáb vydáváme na cestu. Cesta má svůj cíl, ale nikdo nezná trasu. Jde o proces, který se vyvíjí a často je přerušen, protože prostě nevím, jak dál.

IMPORT / EXPORT je celovečerní hraný film, který svou formou někdy hodně připomíná dokument...

Ulrich Seidl: *IMPORT / EXPORT* je v tomto smyslu více dokumentární než snímek *Psí dny*, jelikož byl do značné míry točen v reálném prostředí, tudíž jako dokument, na existujících místech, ve skutečném světě – ve dvou existujících nemocnicích, na skutečném pracovním úřadě, v autentických internetových „sex – kabinkách“ a v opravdových starobincích.

Když mluvíme o starobincích... tady jste také promíchal herce a skutečné pacienty. Bylo těžké natáčet s umírajícími lidmi?

Ulrich Seidl: Jediné potíže nám dělali úřady a zaměstnanci, kteří nám práci komplikovali. Zcela určitě to bylo kvůli skandálům kolem rakouských starobinců, které dost poškodily jejich pověst. Měsíce před natáčením jsme se s pacienty seznámili a začali s nimi trávit čas. Herečka Maria Hofstätter například několik měsíců pracovala na geriatrickém oddělení, noční i denní služby. Pro pacienty, aspoň pro ty, kteří si to uvědomovali, natáčení znamenalo vítanou změnu jejich „vězeňského“ řádu.

Váš první celovečerní film získal Velkou cenu poroty na festivalu v Benátkách. Změnila se tímto úspěchem vaše práce?

Ulrich Seidl: Nemyslím. Pro mě je filmování vždycky náročný, často útrpný proces. Sobě ani svým spolupracovníkům nic neulehčuji a každý film je těžce vybojované dobrodružství. Nemám žádný recept na úspěch. Příští film může také dopadnout katastrofálně.

Ed Lachman, jeden ze dvou kameramanů, kteří s vámi pracovali na snímku IMPORT / EXPORT, vás popisuje jako morálního filmaře, ne však moralistu. Souhlasíte s tím?

Ulrich Seidl: Já svými filmy nechci diváky bavit, ale spíš je oslovit, možná i zneklidnit. Mé filmy se nestaví kriticky k jednotlivým lidem, ale ke společnosti. Mám svou vizi důstojného života. Když se diváci při sledování mého filmu nejen baví, ale zároveň vnímají spojitost s jejich vlastním životem, pak film splnil své poslání. Chtěl bych, aby diváci byli v kině konfrontováni sami se sebou.

Jako tvůrce filmů se ale běžné společenské kritice vymykáte. Poukazujete na věci, ale nesoudíte.

Ulrich Seidl: Nemám návod, jak zlepšit náš svět. Nikdy nejde o kritiku jedné osoby. Snažím se o nezastřený pohled na svět. Věřím, že realita se dotýká nás všech, i s našimi strachy a touhami: strachem ze smrti a touhou po lásce.

Často přichází na přetřes pesimismus vašich snímků. Mají ale v sobě i prvek humoru...

Ulrich Seidl: Díky humoru se často dá snést i to hrozné a neodvratitelné. Vždycky se snažím najít momenty, ve kterých se tragédie a komedie prolínají. A pokud se týká pesimismu, nemyslím, že by optimisté byli nutně konstruktivnější než pesimisté, čili by neměli být bráni jako „ti lepší“. Když se na svět dívám otevřenými očima, pesimismu se nedá vyhnout. Ale jako každý pesimista i já vidím i věci krásné.

IMPORT / EXPORT je šokující, ale zároveň je vaším zatím nejhumanističtějším filmem. Stáváte se mírnějším, moudřejším?

Ulrich Seidl: Moudřejším - v to doufám. Ale mírnějším ne. Všechny mé filmy jsou přesto produktem mého humanistického pohledu na svět – i když jsou zneklidňující, provokující nebo šokující.

Rozhovor s Edem Lachmanem

Američan Ed Lachman je jedním z nejušestrannějších současných kameramanů. Jeho kariéra začala ve vrcholném období Nového německého filmu v 70. letech. Spolupracoval s Wernerem Herzogem (*Stroszek*), Wimem Wendersem a Volkerem Schlöndorffem. Později se jako kameraman podílel na hitech jako např. *Erin Brockovich* Stevena Soderbergha s Julií Roberts. Za kamerou také stál při natáčení úspěšných nezávislých filmů jako *Smrt panen* Sofie Coppola, *I'm Not There* Todda Haynese nebo posledního snímku Roberta Altmana *Zítřka nehrájeme*. S Larry Clarkem točil a spolurežiroval také snímek *Ken Park*. Na svém kontě má 62 dokumentů a celovečerních hraných filmů.

Ulrich Seidl je známý jako perfekcionista. Zároveň vítá tvůrčí přínos od lidí, kteří vědí, co dělají. Byl jste připravený podílet se na formování příběhu?

Ed Lachman: Ulrich je velmi dobrý ve vizuálním vyprávění. Vytvoří obraz, díky kterému se diváci z vnějšího světa přenesou do příběhu, jako kdyby vešli do místnosti a začali se rozhlížet, nebo prostě šli po ulici. Někdy se divák stane objektivem kamery a Ulrich pak použije malou přenosnou kameru, aby se k protagonistovi dostal ještě blíže a diváky vtáhnul s sebou.

Musel jste jako kameraman hodně improvizovat?

Ed Lachman: Ano, do jisté míry se improvizovalo. Právě v tom tkví síla jeho obrazů. Nejsou vumělkované, naleštěné, ale takové, jakým uvěříme. V tom, co vidíte a co k protagonistovi cítíte, není rozpor. Všechno je organické. Myslím, že Ulrichovy filmy zachycují křehkost lidské existence, což musí zachytit i kamera.

Seidlovy obrazy jsou často provokativní. Bylo pro vás snadné včlenit se do tohoto bizarního světa nebo jste s tím měl problémy?

Ed Lachman: Ani trochu. Podle mého si lidé ne vždycky uvědomují, že ty obrazy jsou metafory. Vyprávění pomocí vizuálních metafor je jednou z největších předností filmu. Obrazy tlumočí myšlenky a posouvají vás za hranici zrakového vjemu.

Jak se vypořádáváte se zvědavostí Ulricha Seidla, se kterou odkrývá i ta nejintimnější tajemství protagonistů?

Ed Lachman: Seidl odhaluje soukromé momenty lidí, které ani nemusíte vidět, protože je sami zažíváte. Díky tomu je jeho vyprávění tak působivé. Z mého pohledu je Ulrich velice morální režisér. Jeho vyprávění je velmi morální, ovšem nemoralizuje. Podle mého je právě tohle těžké, a od Kieslowského snad nebylo režiséra, který by to dokázal. Ukazuje věci ve světle své vlastní morálky, bez toho, aby divákům kázal. Vybízí je použít jejich vlastní inteligenci, vlastní názor na to, co vidí.

Co vy sám máte z toho, když Seidla doprovázíte po úzké hraně mezi dokumentem a hraným filmovým příběhem?

Ed Lachman: Je to divné, ale já považuji všechny filmy za dokumenty. Protože i při natáčení hraného filmu, kdy si připravíte záběr, nastavíte světla a herci odříkají svůj text, nedostanete dva stejné záběry a momenty.

Seidl je známý jako režisér, který toho při natáčení moc nenamluví. Jaké to je pracovat s takovými intuitivními, „tichými“ režiséry?

Ed Lachman: Je to otázka vzájemného porozumění. Někdy se můžete uhlavit a stejně se nepochopíte. Komunikace nejsou jen slova. Jeho práce je zajímavá tím, že on objevuje hranice filmu. Tradiční film vytváří iluzi reality. Ale jaká je realita té iluze? Podle mého se Ulrich ptá na realitu iluze. Nebo snad realita je iluze? Možná mu jde právě o tohle: Je realita iluze?

To je jedním z paradoxů Seidlovy tvorby. Zní to velmi teoreticky. Na druhou stranu mají jeho filmy vyloženě tělesnou energii.

Ed Lachman: To je pravda. Podle mě právě tohle hodně lidí rozruší. Nejsou si jistí: má to dokumentovat určitou realitu nebo je to narativní prvek? Ale myslím, že při vyprávění příběhu musíte prozkoumat obě strany. A jak už jsem říkal, nastavuje nám zrcadlo, ve kterém vidíme sami sebe. V tom je síla a jedinečnost jeho tvorby.

© Aerofilms, s.r.o.

(všechny zde uvedené informace, včetně doslovných citací, jsou k volnému použití)